

NOTÍCIES D'ARXIU

La Biblioteca del Pavelló de la República, un referent per a l'estudi del moviment obrer

Olga Giralt i Esteve; Mª Lourdes Prades i Artigas

BIBLIOTECA DEL PAVELLÓ DE LA REPÚBLICA;
UNIVERSITAT DE BARCELONA

El fons de la Biblioteca del Pavelló de la República de la Universitat de Barcelona és un referent obligatori per a l'estudi del moviment obrer dels segles XIX i XX a Catalunya, a l'Estat espanyol i a diversos països tant d'Europa com d'Amèrica del Sud.

L'integra una extensa col·lecció de monografies, de publicacions periòdiques i de documentació d'arxiu, així com també un nombre força important de material gràfic (cartells, adhesius, làmines...) i audiovisual (enregistraments sonors).

Monografies. Dins de la col·lecció de monografies, que sobrepassa els 3.000 títols, trobem des de documents constituents i associatius de les primeres organitzacions obreres i mutualitats (*Reglament per lo régimen de la Germandat El Socorro, fundada en Barcelona, any 1869*¹; *Las asociaciones obreras y el catolicismo*²), fins a opuscles del sindicat vertical

---

¹ *Reglament per lo régimen de la Germandat El Socorro: fundada en Barcelona: any 1869*, Barcelona, Impr. Joan Balaguer, [1869?], 20 p.

² Eduardo SANZ Y ESCARTÍN. *Las asociaciones obreras y el catolicismo*, Madrid, Imp., Fund. y Fáb. de Tintas de los Hijos de J. A. García, 1894. 40 p.

franquista (*Teoría de los sindicatos nacionales*³), de protagonistes de la transició democràtica (*Gregorio López Raimundo: lluita per un demà més lliure*⁴) o dels primers congressos d'alguns sindicats legalitzats (*IV Congreso UGT Catalunya*⁵).

Publicacions periòdiques. Podem parlar d'una col·lecció de més de 1.800 títols. Destaquen les publicacions del segle XIX editades a Barcelona com *La revista del Ateneo Obrero de Barcelona*⁶, i també a ciutats d'Amèrica del Sud, com Sao Paulo (*El grito del pueblo: defensor de los intereses del proletariado*⁷) o Rosario (*Verdad: periódico obrero*⁸). Pel que fa al segle XX, destaca sobretot la premsa republicana (*CNT: órgano de la Confederación Nacional del Trabajo de España*⁹), d'exili (*UGT: boletín de la Unión General de Trabajadores de España en Francia*¹⁰), franquista (*Boletín del Sindicato Nacional del Papel, Prensa y Artes Gráficas: Delegación Nacional de FET y de las JONS*¹¹) i clandestina (*Treball [PSUC Comorera]: portantveu del CC del Partit Socialista Unificat de Catalunya*¹²).

Arxiu. Els fons d'arxiu que contenen documentació relacionada amb el moviment obrer a Catalunya i a l'Estat espanyol durant els segles XIX i XX són, a grans trets, els següents:

---

³ Manuela SOUTO VILAS, *Teoría de los sindicatos nacionales*, Madrid, Editora Nacional, 1941, 211 p.

⁴ Xavier VINADER, José MARTÍ GÓMEZ, Josep RAMONEDA (eds.), *Gregorio López Raimundo, lluita per un demà més lliure*, Barcelona, Laia, 1976, 142 p.

⁵ *IV Congreso UGT Catalunya (Barcelona 24, 25 y 26 febrero 1978)*, Barcelona, Secretariado Nacional (UGT), 1978, 14 p.

⁶ *Revista del Ateneo Obrero de Barcelona: órgano de esta Asociación*, Barcelona, Ateneo Obrero de Barcelona, [189_?].

⁷ *El grito del pueblo: defensor de los intereses del proletariado*, Sao Paulo, [s.n.], [189_?].

⁸ *Verdad: periódico obrero: tiene editor responsable*, Rosario de Santa Fe, [s.n.], [189_?].

⁹ *CNT: órgano de la Confederación Nacional del Trabajo*. Núm. 1 (14 nov. 1932). Madrid, CNT, 1932-

¹⁰ *UGT: boletín de la Unión General de Trabajadores de España en Francia*, Tolosa de Llenguadoc; París, Unión General de Trabajadores de España en Francia, [194_?].

¹¹ *Boletín del Sindicato Nacional del Papel, Prensa y Artes Gráficas: Delegación Nacional de FET y de las JONS*, Madrid, FET y de las JONS. Delegación Nacional, [194_?].

¹² *Treball [PSUC Comorera]: portantveu del CC del Partit Socialista*, Barcelona, PSUC, [195_?].

1) **DH i F-DH:** fons amb material sobre associacions obreres, vagues, documentació d'empreses, cooperatives i col·lectivitzacions des de finals del segle XIX fins al final de la Guerra Civil.

2) **Arxiu Salamanca:** fons amb nombrosa documentació sobre les col·lectivitzacions durant la Guerra Civil a Catalunya.

3) **FV i F-FV:** fons integrats per fulls volants des de l'any 1939 fins als nostres dies, molts dels quals generats per organitzacions sindicals i obreres i també per col·lectius de treballadors de diversos sectors de la producció.

4) **DPP:** fons pertanyents a organitzacions polítiques i sindicals entre els quals destaquen, per a l'estudi del moviment obrer durant el franquisme i la transició, els fons de la CNT i de CCOO.

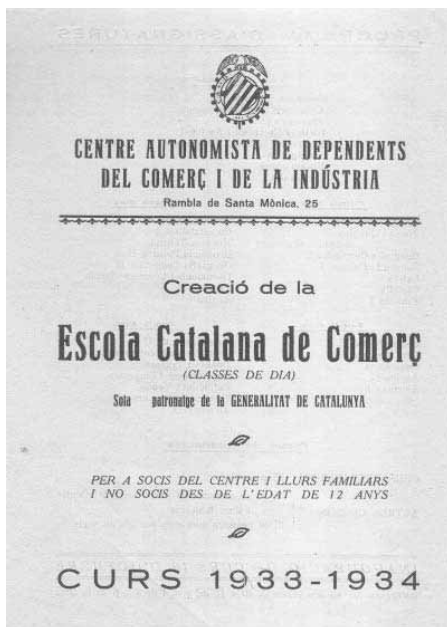
5) **FP i F-FP:** fons de diverses personalitats vinculades a la vida política, social i cultural de Catalunya i Espanya durant el segle XX. Per la seva relació amb el moviment obrer cal destacar els fons de J. Costa (sindicalista), A. Pérez Baró (teòric de les col·lectivitzacions durant la Guerra Civil) i Ramon Porqueras (militant del PSOE i la UGT a l'exili).

6) **MIL:** fons del Movimiento Ibérico de Liberación (MIL) amb documentació sobre les accions polítiques i armades d'aquesta organització i les seves relacions amb altres organitzacions llibertàries durant els darrers anys del franquisme.

Material gràfic i objectes diversos. La sèrie més important d'aquest tipus de documents la integren els més de 1.800 cartells que es van publicar entre 1931 i 1939. Al marge d'aquesta col·lecció, també podem destacar els més de 1.500 cartells i 1.000 adhesius que hi ha sobre la història del moviment obrer durant el franquisme i la transició democràtica. A aquests documents n'hi afegirem d'altres que no per ser menys importants en nombre, són menys interessants, com poden ser xapes, caixes de llumins, calendaris, etc.

Material audiovisual. Disposem de nombrosos enregistraments sonors de líders obrers (Frederica Montseny) procedents d'entrevistes o d'aparicions en actes públics (conferències, mítings); d'esdeveniments rellevants de la història del moviment obrer del nostre país (*Col·lectivitzacions industrials a Catalunya, 1936-1939*). També comptem amb alguns vídeos i discs digitals (*Històries de la clandestinitat; Dies de transició*) per a la realització dels quals es va utilitzar el fons bibliogràfic i documental de la Biblioteca del Pavelló de la República.

Guerra Civil espanyola

**1.ª Exposició
d'Artistes
Revolucionaris**

Sindicat de Dibuixants
Professionals U. G. T.

(G. Sainz de Morales - A. Carretero
E. Cortiguera)

●

a BENEFICI de les víctimes de l'actual
moviment sedició

Galeria d'Exposicions LA PINACOTECA
Passeig de Gràcia, núm. 34

Del 17 al 31 d'Agost del 1936

●

Treballadors! Intel·lectuals!
Antifeixistes! Simpatitzants tots!
Acudiu-hi!

F-DH(30)/21

UNION ES FUERZA	La emancipación
OBRERO:	de los
El Sindicato es tu aglu- tinante.	trabajadores
En él se forja la unión de los proletarios que ca- minan con la frente alta hacia su emancipación.	ha de ser obra
	de los
	trabajadores mismos

Franquisme

Transició democràtica

